

Kirkot ja uskonto koulussa

”Millainen koulu, sellainen Suomi!”

”Millainen Suomi, sellainen koulu!”

Suomalainen peruskoulu on yhteiskunta pienoiskoossa. Päivittäin se kokoaa yhteen kokonaiset ikäluokat omine kotitaustoineen. Pulpeteissa istuvat siis tulevat päättäjät ja veronmaksajat. Nykyiset koulutuspoliittiset linjaukset ja talouden säästötoimet heijastuvat monin tavoin koulun opetus- ja kasvatustyöhön pitkälle tulevaisuuteen.

Suurin osa koulujen oppilaista ja henkilökunnasta on yhä luterilaisen kirkon jäseniä. Kirkolle ei ole yhdentekevää, miten he voivat koulussa tai millaiset eväät he sieltä saavat ihmisenä kasvamiseen. Kansanopetuksella ja kasvatustyöllä on ollut historian varrella hyvin merkittävä sija kirkon elämässä. Yhteisten juurien vuoksi kirkko tunteekin lukkarinrakkautta koulua kohtaan.

Uskonto on vain yksi oppiaine tärkeiden oppiaineiden joukossa. Uskonnollista lukutaitoa ja ymmärrystä tarvitaan monikulttuuristuvassa Suomessa ja globaalissa vuorovaikutuksessa. Se on yksi avain yhteiskuntarauhaan. Joka tuntee ja kunnioittaa omia uskonnollisia juuriaan, oppii tekemään samoin muita uskontoja kohtaan. Näistä syistä kirkot ja uskonnolliset yhdyskunnat puolustavat koulun antamaa yleissivistävää oman uskonnon opetusta.

Seurakuntien koulu yhteistyö

Paikallisseurakunnat ovat koulun tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Tämä käy ilmi Opetushallituksen 2011 julkaisemasta valtakunnallisesta demokratiakasvatusselvityksestä. Ylivoimaisesti eniten yhteistyötä peruskoulut ja lukiot ilmoittivat tekevänsä seurakuntien kanssa. (Opetushallitus: Raportit ja selvitykset 2011:27)

Seurakuntien koulu yhteistyö voidaan jakaa neljään eri koriin, joissa kussakin vallitsee omat periaatteensa:

1. Oppitunnit (perustana *opetussuunnitelma*)
 - a. Seurakunta oppimisympäristönä (esim. uskonto, historia, kuvataide, musiikki)
 - b. Seurakunnan työntekijät oman alansa asiantuntijoina
 - c. Ei sisällä uskonnon harjoittamista

2. Koulun juhlat (periaatteena *yhteisöllisyys, suvaitsevaisuus*)
 - a. Juhlatraditiot osana suomalaista kulttuuria (esim. joulujuhla, kevätjuhla) voivat sisältää uskontoon viittavia elementtejä (esim. jouluevankeliumi, suvivirsi) olematta uskonnon harjoittamista (Eduskunnan perustuslakivaliokunnan linjaus).

- b. Kaikkien tulee voida osallistua
 - c. Seurakunnan työntekijä kutsuttuna vieraana
3. Koulun uskonnolliset tilaisuudet (lähtökohtana *positiivinen uskonnonvapaus*)
- a. Esim. koulujumalanpalvelukset ja seurakunnan päivänavaukset
 - b. Ne oppilaat osallistuvat, joiden huoltajat niin ilmoittaneet kyselyssä kouluasteen alussa.
 - c. Voi sisältää uskonnon harjoittamista
 - d. Koulu järjestää korvaavan tilaisuuden niille, jotka eivät osallistu.
4. Kasvatus- ja kriisiyhteistyö (tavoitteena *hyvinvointi, kumppanuus*)
- a. Esim. ryhmätyökset, kerhot, päivystykset, leirikoulut
 - b. Ennaltaehkäisevän opiskeluhoollon näkökulma
 - c. Virkistystoimintaa koulun henkilökunnalle (tyhy)
 - d. Kumppanina kriiseissä koulun kriisisuunnitelman mukaisesti

Kaikki yhteistyömuodot sovitaan paikallisesti koulun tarpeiden mukaan. Useimmat seurakunnat ovat sopineet omat nimikkotyöntekijät alueensa kouluille. Suurimmissa kaupungeissa on laadittu yhteistyösopimus kunnan ja seurakuntayhtymän välille (esim. Tampere, Espoo). Näin turvataan suunnitelmallisuus ja koulujen yhdenmukainen kohtelu. Sujuvan kouluyhteistyön salaisuutena on toimivat rakenteet ja avoin vuorovaikutus.